

18. dokumentum

**AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSÉNEK A MAGYAR MENEKÜLTEKKEL
KAPCSOLATOS HATÁROZATAI¹⁴⁴**

Egyesült Nemzetek

A Közgyűlés

Második Rendkívüli Sürgősségi Ülésszakán,

1956. november 4. és 10. között elfogadott

határozatok

Bizottsághoz történő utalás nélkül elfogadott határozatok¹⁴⁵

A magyarországi helyzet

1004 (ES-II) határozat

*A Közgyűlés,*¹⁴⁶

Tekintettel arra, hogy az Egyesült Nemzetek valamennyi tagállama szuverén egyenlőségének elvére épül,

Emlékeztetve arra, hogy Magyarországon az emberi jogok és alapvető szabadságjogok élvezetét a Magyarország és a szövetséges és társult hatalmak közötti 1947. február 10-én Párizsban aláírt békeszerződés¹⁴⁷ kifejezetten szavatolja, továbbá hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmánya¹⁴⁸ valamennyi nép számára megerősítette ezen jogok általános elveit és ezt a szabadságot,

---

¹⁴⁴ Az ENSZ Közgyűlésének az 1956-os magyar menekültekkel kapcsolatos határozatait magyar nyelven elsőként közölte: *A forradalom és a magyar kérdés az ENSZ-ben, 1956–1963. Tanulmányok, dokumentumok és kronológia.* Szerk. Békés Csaba és Kecskés D. Gusztáv. Budapest, Magyar ENSZ Társaság, 2006. 117–135.

¹⁴⁵ Az ENSZ Közgyűlés ülészakainak napirendjén szereplő kérdések többségét a Közgyűlés ún. főbizottságai közt előzetes tárgyalásra felosztják. A főbizottságok a nekik kirendelt napirendi pontokat javaslatok kíséretében terjesztik a Közgyűlés plénuma elé, amely a végleges döntéseket meghozza. Mindazonáltal kis számban vannak olyan napirendi pontok is – mint a jelzett eset –, melyeket előzetesen nem vitattak meg alacsonyabb szinten.

¹⁴⁶ A közgyűlési határozatok itt közölt szövegében a dőlt betűs szedés az eredeti dokumentumok tipográfiáját követi, és nem aláhúzásra utal.

¹⁴⁷ Lásd: Békeszerződés. Párizs, 1947. február 10. In: *Nemzetközi Szerződések 1945–1982. A második világháború utáni korszak legfontosabb külpolitikai szerződésai.* Feldolgozta és a tanulmányokat írta Halmosy Dénes. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó – Gondolat, 1985, 77–104.

¹⁴⁸ Lásd: Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya. San Francisco, 1945. június 26. In: *Nemzetközi Szerződések 1945–1982.* i. m. 21–44.

Meggyőződve arról, hogy a magyarországi események nyilvánvalóan tanúsítják a magyar nép óhaját, hogy alapvető jogait, szabadságát és függetlenségét teljes mértékben gyakorolja és élvezze,

Elítélve a szovjet katonai erők alkalmazását a magyar nép erőfeszítéseinek az elfojtására, amelyek arra irányulnak, hogy jogainak ismét érvényt szerezhessen,

Figyelembe véve azonfelül a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányának 1956. október 30-án kelt nyilatkozatát a más államok belügyeibe való be nem avatkozás nyilvánosan megerősített politikájáról,

Figyelembe véve a magyar kormány 1956. november 1-jén kelt, a főtitkárnak küldött közleményét¹⁴⁹ a kormánynak a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányához intézett követeléséről a szovjet csapatok azonnali és sürgős kivonásáról,

Figyelembe véve továbbá a magyar kormány 1956. november 2-án kelt, a főtitkárnak küldött közleményét,¹⁵⁰ melyben azt kérte a Biztonsági Tanácstól, hogy utasítsa a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormányát és a magyar kormányt, hogy sürgősen kezdjenek tárgyalásokat a szovjet csapatok kivonásáról,

Figyelembe véve, hogy a szovjet katonai erők magyarországi beavatkozása sok áldozatot követelt és széles körű vérontással járt,

Tudomásul véve Nagy Imre miniszterelnöknek 1956. november 4-én a rádióban tett felhívását,

1. *Felszólítja* a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányát, hogy haladéktalanul hagyjon fel a magyar nép elleni mindenféle katonai támadással, valamint a Magyarország belügyeibe való beavatkozás bármilyen formájával, kiváltképp a fegyveres beavatkozással;

2. *Felszólítja* a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányát, hogy szüntesse be további csapatok küldését Magyarországra, és késedelem nélkül vonja vissza valamennyi csapatát a magyar területekről;

3. *Megerősíti* a magyar nép jogát a nemzeti törekvések iránt fogékony, továbbá függetlensége és jóléte mellett elkötelezett kormányra;

4. *Felkéri* a főtitkárt, folytasson vizsgálatot a magyarországi külföldi beavatkozás következtében kialakult helyzetről, az általa kinevezett megbízottak révén közvetlenül vizsgálja meg a helyzetet, és azt követően a legkorábbi időpontban tegyen jelentést a

---

¹⁴⁹ * Official Records of the General Assembly, Second Emergency Special Session, Annexes, agenda item 5, document A/3251. [A közgyűlési határozatok által eredetileg tartalmazott lábjegyzeteket * jellel jelöltük.]

¹⁵⁰ * Official Records of the Security Council, Eleventh Year, Supplement for October, November and December 1956, document S/3726.

Közgyűlésnek, továbbá amilyen gyorsan csak lehet, tegyen javaslatot olyan módszerekre, amelyek révén az Egyesült Nemzetek Alapokmánya elveivel összhangban véget vethetnek a magyarországi külföldi beavatkozásnak;

5. *Felszólítja* a magyar kormányt és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányát, hogy engedélyezzék a főtítkár által kijelölt megfigyelők belépését Magyarország területére, ottani szabad közlekedésüket és megállapításaik jelentését a főtítkárnak;

6. *Felszólítja* az Egyesült Nemzetek összes tagállamát, működjenek együtt a főtítkárral és megbízottaival feladatuk végrehajtásában;

7. *Felkéri* a főtítkárt, hogy a megfelelő szakosított intézmények vezetőivel konzultálva sürgősen tájékozódjon a magyar nép élelmiszer-, gyógyszer- és más hasonló ellátmányt illető szükségleteiről, és a lehető leggyorsabban tegyen jelentést a Közgyűlésnek;

8. *Felkéri* az Egyesült Nemzetek összes tagállamát, és felhívja a nemzeti és nemzetközi humanitárius szervezeteket, működjenek együtt a magyar nép számára szükséges ellátmányok biztosításában.

564. teljes ülés

1956. november 4.

1006 (ES-II) határozat

A Közgyűlés,

I.

Tekintettel arra, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége katonai hatóságai zavarják Magyarországon a polgári lakosság számára sürgősen szükséges élelmiszer- és egészségügyi ellátmányok szállítását és kiosztását,

1. *Felszólítja* a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét, hogy azonnal szüntesse be a magyar lakosság elleni akcióit, melyek sértik a nemzetközi jog, igazságosság és erkölcs elfogadott normáit és elveit;

2. *Felszólítja* a magyar hatóságokat, hogy könnyítsék meg, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét pedig hogy ne zavarja meg a magyar nép számára érkező élelmiszer- és egészségügyi szállítványok fogadását és kiosztását, és a magyar nép számára nyújtandó humanitárius segítség biztosítása érdekében teljes mértékben működjenek együtt az Egyesült Nemzetekkel és szakosított intézményeivel, valamint olyan más nemzetközi szervezetekkel, mint a Nemzetközi Vöröskereszt;

3. *Sürgeti* a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét és a magyar hatóságokat, hogy teljes mértékben működjenek együtt a főtitkárral és az általa megfelelően kinevezett megbízottakkal a fent említett feladatok végrehajtásában.

II.

Tekintettel arra, hogy a szovjet katonai alakulatok durva és elnyomó cselekedeteinek eredményeként egyre több menekült kényszerül Magyarország elhagyására és menedék keresésére a szomszédos országokban;

1. *Felkéri* a főtitkárt, szólítsa fel az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosát, hogy más megfelelő nemzetközi szervezetekkel és az érdekelt kormányokkal konzultáljon azzal a szándékkal, hogy gyors és hatékony előkészületeket tegyenek a magyarországi menekültek sürgősségi segítése érdekében;

2. *Sürgeti* a tagállamokat, hogy tegyenek különleges hozzájárulásokat e célra.

571. teljes ülés

1956. november 9.

1007 (ES-II) határozat

A Közgyűlés,

Tekintettel a magyar nép határtalan szenvedésére,

Sürgetően óhajtván e szenvedés hatékony megszüntetését,

Meggyőződve arról, hogy a humanitárius kötelezettségek leghatékonyabban az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 1. cikkének 3. bekezdésében előírt nemzetközi együttműködés révén teljesíthetők,¹⁵¹

1. *Elhatározza*, hogy egészségügyi ellátmány, élelmiszerek és ruhák juttatása révén nagymértékű azonnali segítségbe kezd az érintett területeken;

2. *Felszólítja* az összes tagállamot, hogy a lehető legnagyobb mértékben vegyen részt ebben a segélyezési akcióban;

3. *Felkéri* a főtitkárt, hogy azonnal tegye meg a szükséges intézkedéseket;

---

¹⁵¹ Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, I. fejezet, 1. cikk, 3. bekezdés: „Az Egyesült Nemzetek célja, hogy... gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegű nemzetközi feladatok megoldása útján, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tisztelgetben tartásának előmozdítása és támogatása révén nemzetközi együttműködést létesítsen.” Lásd *Nemzetközi Szerződések 1945–1982.* i. m. 22.

4. *Sürgősen felhívást intéz* minden érintett országhoz, hogy e feladat végrehajtása során adjanak meg minden támogatást a főtitkárnak.

571. teljes ülés
1956. november 9.

1129 (XI) határozat

A Közgyűlés,

Figyelembe véve a súlyos helyzetet, amelyet az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának a főtitkárhoz intézett, a főtitkárnak a magyar menekültekről szóló időközi jelentésében¹⁵² közölt jelentése leírt,

Tekintettel arra, hogy folytatódik a menekültek nagyarányú kiáramlása Magyarországról,

Felismervén a több tízezer menekült sürgős ellátási és letelepedési szükségleteit,

1. *Nagyrabecsüléssel veszi tudomásul* a főtitkár intézkedését a magyar menekültek szükségleteinek meghatározására és azok kielégítésének elősegítésére, továbbá az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztossága intézkedését e menekültek megsegítésére, valamint a menekültek érdekében a kormányok, kormányközi ügynökségek és nem kormányzati szervezetek általi intézkedések koordinációjának megszervezését;

2. *Felkéri* a főtitkárt és az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosát, hogy folytassák erőfeszítéseiket;

3. *Sürgeti* a kormányokat és a nem kormányzati szervezeteket, adományozzanak a főtitkárnak, az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosának és más megfelelő ügynökségeknek a magyar menekültek segélyezése és letelepedése érdekében, továbbá a Menekültügyi Főbiztossággal konzultálva egyeztessék segélyezési programjaikat;

4. *Felkéri* a főtitkárt és az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosát, intézzenek sürgős felhívást mind a kormányokhoz, mind a nem kormányzati szervezetekhez az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztossága által a főtitkárnak tett jelentésben felbecsült jelenlegi minimális szükségletek kielégítése érdekében, továbbá felhatalmazza őket további felhívások kiadására a főbiztos tervei és becslései alapján, annak Végrehajtó Bizottságával egyetértésben.

---

¹⁵² * Official Records of the General Assembly, Eleventh Session, Annexes, agenda item 67, document A/3371 and Add.1.

Egyesült Nemzetek
Közgyűlés
Tizenegyedik Ülésszak

A Harmadik Bizottság jelentései alapján elfogadott határozatok¹⁵³

1039 (XI). Az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosának jelentése

A

A Közgyűlés,

Tudomásul véve az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosának a Főbiztosság 1955 májusa és 1956 májusa közötti tevékenységéről szóló jelentését,¹⁵⁴

Tudomásul véve kiváltképp jelentésének kiegészítését, amely az Egyesült Nemzetek Menekültalapjához¹⁵⁵ való kormányzati hozzájárulások elégtelenségének hatásaival foglalkozik,

Emlékezetében tartva, hogy a Főbiztosság alapszabálya¹⁵⁶ szerint az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosának kötelezettsége önkéntes hazatérés, áttelepülés és beilleszkedés révén megoldásokat keresni a menekültek problémáira,

Emlékezetében tartva a Közgyűlésnek a magyar menekültek problémájára vonatkozó, 1956. november 9-ei, 1006 (ES-II) határozata II. részének és a november 21-ei, 1129 (XI) határozatának előírásait, az osztrák kormány segélyfelhívásait e probléma kezelésére, valamint a kormányok válaszát ezekre a felhívásokra,

Tudomásul véve az Egyesült Nemzetek menekültügyi helyettes főbiztosa nyilatkozatait¹⁵⁷ a Főbiztosság által eddig a magyar menekültek problémájának kezelése érdekében tett lépésekről, valamint e problémának az Egyesült Nemzetek Menekültalapja programjára gyakorolt hatásáról,

¹⁵³ Az ENSZ Közgyűlése által az ülésszakok napirendi pontjainak előzetes megtárgyalására létrehozott hét főbizottság közül a Harmadik Főbizottság szociális, humanitárius és kulturális kérdésekkel foglalkozik.

¹⁵⁴ * Official Records of the General Assembly, Eleventh Session, Supplement No. 11. (A/3123/Rev.1) and Supplement No. 11 A (A/3123/Rev.1/Add.1 and 2).

¹⁵⁵ * Ibid., Supplement No. 11 A (A/3123/Rev.1/Add.1 and 2), addendum 1.

¹⁵⁶ * Ibid., Fifth Session, Supplement No. 20, resolution 428 (V), annex.

¹⁵⁷ * Ibid., Eleventh Session, Third Committee, 690th and 692nd meetings.

1. *Nagyrabecsülését fejezi ki az Egyesült Nemzetek menekültügyi helyettes főbiztosának a menekültprobléma tartós megoldására vonatkozó program végrehajtására tett erőfeszítéseiről, valamint a magyar menekültprobléma által okozott sürgősségi helyzet kezeléséről;*

2. *Nagyrabecsülését fejezi ki az osztrák kormánynak a területére belépő menekültek fogadásában és segélyezésében játszott szerepéről;*

3. *Felkéri az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosát, folytassa erőfeszítéseit a Főbiztoság alapszabálya és az Egyesült Nemzetek Menekültalapjának programja szerinti hatékony megoldások érdekében, továbbá az említett alapszabály szerinti felelősségének kijáró védelem mellett, hatáskörében gondoskodjon a menekültek nemzetközi védelméről;*

4. *Felkéri a főbiztosot, hogy a főtítkárral és az érintett kormányokkal egyeztetve dolgozza ki a magyar menekültek anyagi és pénzügyi szükségleteinek átfogó becslését, és azt elfogadásra a lehető legkorábbi időpontban nyújtsa be az Egyesült Nemzetek Menekültalapjának Végrehajtó Bizottságához;*

5. *Mélységes aggodalmát fejezi ki az Egyesült Nemzetek 16 millió dollárral létrehozott Menekültalapjához való kormányzati hozzájárulások elégtelensége miatt;*

6. *Sürgeti az Egyesült Nemzetek összes tagállamát és a szakosított intézmények tagjait, hogy mihamarabb és komolyan mérlegeljék hozzájárulásaikat az Egyesült Nemzetek Menekültalapjához, hogy az 1956-os és 1957-es tervcél elérhető legyen, és a főbiztos képes legyen az Alap szerint tervezett program teljes körű megvalósítására;*

7. *Felkéri a főbiztosot, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültalapja Végrehajtó Bizottságával közösen tanulmányozza a megfelelő módszereket az Alap programja teljes körű végrehajtásának biztosításához.*

643. teljes ülés,

1957. január 23.

B

A Közgyűlés,

Figyelembe véve a Gazdasági és Szociális Tanács 1956. július 13-ai, 628 (XXII) számú határozatát,¹⁵⁸

---

¹⁵⁸ Lásd Annual report of the United Nations High Commissioner for Refugees [E/RES/628 (XXII)], a Gazdasági és Szociális Tanács 933. teljes ülése, 1956. július 13.

Hálával emlékezetébe idézván a Dr. G. J. van Heuven Goedhart, az Egyesült Nemzetek menekültügyi főbiztosa által végzett munkát, figyelembe véve odaadó és fáradhatatlan erőfeszítéseit,¹⁵⁹

Rögzítve mélyszéges sajnálatát korai halála felett,

1. *Úgy dönt*, hogy Dr. G. J. van Heuven Goedhart emlékére emléktáblát helyeznek el a Nemzetek Palotájában, Genfben;

2. *Felkéri* a főtitkárt, hogy e célból tegye meg a megfelelő előkészületeket;

3. *Sürgeti* a kormányokat, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányának szellemében aktívan támogassák a menekültek érdekében végzett munkát.

643. teljes ülés,

1957. január 23.

---

¹⁵⁹ Dr. Gerrit Jan van Heuven Goedhart (1901–1956) holland politikus volt az Egyesült Nemzetek első menekültügyi főbiztosa (1951–1956). Főbiztosként igyekezett pénzalapot gyűjteni a második világháború nyomán megjelent, 2,2 millióra becsült hontalan személy helyzetének megoldására. Megszilárdította a Főbiztosság pénzügyi helyzetét. Szervezetének tevékenységét az érintettek Európából való kitelepítése helyett azok kontinensen belüli integrációjára helyezte. A menekültek ügyében elért eredményeit 1954-ben elismerték, amikor a Menekültügyi Főbiztosság Nobel-békedíjat kapott.